

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра Психології (№ 704)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК З

Філіп Л. О. Філіпковська

«31» серпня 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія праці (з основами профорієнтації)
(назва навчальної дисципліни)

Галузі знань: 02 Культура і мистецтво, 03 Гуманітарні науки, 05 Соціальні та поведінкові науки, 08 Право

Спеціальності: 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа, 035 Філологія, 053 Психологія, 081 Право

Освітні програми: Документознавство та інформаційна діяльність, Прикладна лінгвістика, Психологічне консультування та психотерапія, Право

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Харків – 2021 р.

Розробник: Тиньков О. М., доцент каф. 704, к. психол. н., доц.

(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Психології
(№ 704)

(назва кафедри)

Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.

Завідувач кафедри к. психол. н., доц.

(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Гулий Ю.І.

(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

в.о. голови студентської ради

(підпис)

Даниленко А.О.

(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Тиньков О. М., доцент каф. 707, к. психол. н., доц. Викладає в університеті наступні дисципліни:

- Математичні методи в психології;
- Інженерна психологія та ергономіка;
- Авіаційно-космічна психологія;
- Психологія праці.

Напрями наукових досліджень: психологічний відбір операторів; дослідження психофізіологічного стану операторів; розробка методів контролю і управління стану операторів.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр в якому викладається дисципліна – 2;

Обсяг дисципліни:

Загальна кількість кредитів ЄКТС – 4, загальна кількість годин – 120, лекції - 24 години, практичні заняття - 16 годин (всього аудиторних занять - 40 годин), самостійна робота - 80 годин.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна, дуальна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – знання основ загальної психології

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – знання основ «Інженерна психологія та ергономіка», «Математичні методи в психології», «Психофізіологія».

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Психологія праці» є формування компетенцій, що забезпечують засвоєння теоретичних основ закономірностей психічних процесів і властивостей особистості в їхньому взаємозв'язку з предметом і знаряддями праці, з фізичним і соціальним середовищем. Надання знань щодо властивостей бакалаврів визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання. Самостійно обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проективні методики тощо) психологічного дослідження та технологій.

Завдання: Основні завдання вивчення дисципліни пов'язані з формуванням загальних та професійних компетенцій.

Компетентності, які набуваються:

1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
 2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
 4. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 5. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
 6. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології праці.
 7. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати інформацію з різних джерел.
 8. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій щодо професійно важливих якостей людини у праці.
 9. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження діяльності робітників підприємств.
 10. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо системи професійного відбору кандидатів.
- Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Очікувані результати навчання:

А. Знання. Визначати, аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

Б. Уміння: Демонструвати розуміння закономірностей та особливостей розвитку і функціонування психічних явищ в контексті. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника професійних завдань.

В. Комунікація: Емпатійно взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові особливості. Демонструвати навички командної роботи у процесі вирішення фахових завдань.

Г. Автономія та відповідальність. Демонструвати відповідальне ставлення до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1.

Тема 1. Предмет і задачі психології праці

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 6, п – 2).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Психологія і трудова діяльність людини. Загальні поняття і характерні риси трудової діяльності. Історія виникнення і розвитку психології праці. Предмет і задачі психології праці.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 2. Психологічне вивчення професій

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин (л – 2, п – 2).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Структура професіограми і психограми. Методи вивчення професійної діяльності. Способи представлення результатів психологічного аналізу діяльності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 3. Професійно важливі якості

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (л – 4, п – 2).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Розвиток і компенсація професійно значимих якостей. Індивідуально-типологічні якості й індивідуальний стиль діяльності. Сенсорні якості. Психомоторні якості, імажинітивні, розумові якості. Емоційно-вольові комунікативні якості в професійній діяльності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 4. Психічні стани в праці

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 8 годин (л – 4, п – 4).*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Класифікації робочих станів. Стан стомлення. Стан монотонії. Емоційна напруга і стрес. Стан психологічної готовності до діяльності. Стан оптимальної працездатності. Методи оцінки робочих станів. Психогігієна професійної діяльності.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години (у межах л, п).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Модуль 2.

Змістовний модуль 2.

Тема 5. Психологічні основи професійного відбору

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 6 годин (л – 4, п – 2).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Діагностика здібностей і прогнозування професійної успішності. Роль мотивів професійної діяльності в прогнозі професійної успішності. Етапи проведення професійного психологічного відбору. Принципи психологічного професійного відбору. Вимога до процедури оцінки професійно важливих якостей. Формування індивідуального прогнозу ПВЯ.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 20 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 6. Психологічні основи безпеки праці

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин (л – 2, п – 2).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Психологічні причини аварій і нещасних випадків. Особистість і безпека діяльності. Роль психічних станів у виникненні нещасних випадків. Вплив мотивації на безпеку професійної діяльності. Ризик у трудовій діяльності. Аналіз нещасних випадків, як метод боротьби з травматизмом. Організація безпечної діяльності і виховання безпечного поведіння.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Тема 7. Формування професійних вмінь і навичок

Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.

- *Обсяг аудиторного навантаження: 4 годин (л – 2, п – 2).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

Роль професійної підготовки в психологічному забезпеченні професійної діяльності. Принципи і методи професійної підготовки. Вміння і навички, їхня класифікація. Етапи формування навички. Критерії навченості.

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 10 годин.*

Опрацювання матеріалу лекцій. Формування питань до викладача.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години (у межах л, п).*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

Підготовка до модульного контролю.

Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і задачі психології праці	2
2	Психологічне вивчення професій	2
3	Професійно важливі якості	2
4	Психічні стани в праці	2
5	Психологічні основи професійного відбору	2
6	Психологічні основи безпеки праці	2
7	Формування професійних вмінь і навичок	2
	Разом	16

5. Індивідуальні завдання

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

Словесні, наочні, практичні.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (письмова відповідь на 2 питання за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0	6	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 5	4	0 ... 20
Модульний контроль	0...30	-	0 ... 30
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0	6	0
Робота на семінарських заняттях	0 ... 5	4	0 ... 20
Модульний контроль	0...30	-	0... 30
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру.

Задовільно (60-74). При виконанні модульних контрольних робіт, без принципових помилок, виконано не менш ніж 50 % від загальної кількості питань. Знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти за зразком наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти за допомогою викладача (додаткові, уточнюючі запитання, допомога у формулюванні думки та т. ін.) розв'язувати задачі прикладного характеру.

Добре (75-89). При виконанні модульних контрольних робіт без помилок виконано не менш ніж 75 % від загальної кількості питань. Досконало знати зміст основних понять навчальної дисципліни. Вміти самостійно наводити приклади втілення теоретичних знань в практичну площину при виконанні практичних завдань. Вміти логічно, обґрунтовано пояснювати наявність зв'язку між ними (припустимі несуттєві помилки, які студент самостійно виправляє після додаткового уточнення з боку викладача). Вміти без суттєвої допомоги викладача розв'язувати задачі прикладного характеру.

Відмінно (90-100). При виконанні модульних контрольних робіт без принципових помилок виконано не менш ніж 90 % від загальної кількості питань. Досконально знати теоретичний матеріал навчальної дисципліни та вміти застосовувати його при розв'язанні практичних завдань. Відповіді теоретично обґрунтовані, логічні, з дотриманням культури мови.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення

Підручники, що видані викладачами кафедри

1. Тиньков, О. М. Інженерна психологія [Текст] : навч. посіб. / О. М. Тиньков. – Х.: Нац. аерокосм. ун-т “Харк. авіац. ін-т”, 2011. – 72 с.
2. Тиньков, О. М. Психологія праці [Текст] : навч. посіб. / О. М. Тиньков. – Харків : Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського «Харків. авіац. ін-т», 2018. – 64 с.
3. Тиньков, А. М. Эргономика: учеб. пособие / А. М. Тиньков. – Х.: Нац. аэрокосм. ун-т «Харьк. авиац. ин-т», 2010. – 73 с.

Електронний ресурс, на якому розміщено навчально-методичний комплекс дисципліни:

<https://library.khai.edu/catalog?mode=DocBibRecord&docid=51047071>

11. Рекомендована література

Базова

1. Пряжникова, Е. Ю. Психология труда: теория и практика: учебник для бакалавров / Е. Ю. Пряжникова. – М. : Издательство Юрайт, 2012. – 520 с.
2. Щербатых, Ю. В. Психология труда и кадрового менеджмента в схемах и таблицах: справочное пособие / Ю. В. Щербатых. – М. : КНОРУС, 2014. – 248 с.
3. Гаврилов, Э. П. Психология труда и кадрового менеджмента в схемах и таблицах / Э. П. Гаврилов, О. А. Городов, С. П. Гришаев. – М.: КноРус, 2011. – 248 с.
4. Дикая, Л. Г. Социальная психология труда: Теория и практика. Т.2 / Л. Г. Дикая, А. Л. Журавлев. – М.: Институт психологии РАН, 2010. – 442 с.
5. Кирхлер, Э. Дизайн работ в организациях: Психология труда и организационная психология. Т.3 / Э. Кирхлер, Э. Хельцл. – М.: Гуманитарный центр, 2010. – 204 с.
6. Маркова, Е. В. Психология труда: Учебник для бакалавров / Е. В. Маркова А. В. Карпов, Е. В. Конева. – М.: Юрайт, 2012. – 350 с.

Допоміжна

1. Носкова, О. Г. Психология труда: Учебное пособие для студентов учреждений высшего проф. Образования / О. Г. Носкова. – М.: ИЦ Академия, 2011. – 384 с.
2. Карпов, А. В. Психология труда / А. В. Карпова. – М. : Юрайт, 2011. – 332 с.